

עין משפט
גד מצוה

עא א ב מיי פ"ה מה' ענדים הל' א סמג עשין פו טוש"ע י"ד סימן רסו סעיף [מאן] מב: עב ג טוש"ע שס סעיף טו: עג ד שס הגה"ה וע"ש צב"י:

מוסף תוספות

א. [ו]ממונא ממילא פקע דכי יהיב ל"י גט מטלק עצמו ממנו ומפקירו וזכי 'עבד לנפשיה. מוס' הלא"ש. ב. דאינו זוכה בעצמו ע"י הפקר [וממילא] לא ישתחרר בגט שחרור וכו' ולא אשכחן בשום דוכתא הפריש זה ביניהם. שיע"ק בשם רמנו יונה ג. ומשמע שחרור גמור שהוא מפקיע בין ממון בין איסור. שיע"ק בשם רמנו יונה.

פסקי רי"ד

תניא ר"ש בן אליעזר אומר משום ר' עקיבא יכול יהא כסף גומר בה כשם שהשטר גומר בה ת"ל והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה בקורת תהיה לא יומתו כי לא חופשה אורעה כל הפרשה כולה ללא חופשה לומר לך שטר גומר בה ואין כסף גומר בה פ' שהפודה את עבדו של חבירו ע"מ להוציאו ב"ח אין כסף גומר בו פ'. שחרורו להתירו בבת ישראל אלא הכסף מפקיע מעליו קנין הדמים שהיה לו עליו ואסור להשתעבד בו אבל אינו מותר בבת ישראל עד שיכתוב לו שטר שחרור: איתמר אמר רמי בר חמא אמר רב נחמן הלכה כר"ש ור' זירא אמר רב נחמן אין הלכה כר' שמעון ומסיק ותלמודא ואין הלכה כר' שמעון הלכך גם הכסף גומר בעבד ואינו צריך גט שחרור:

ל"ט:

מה **אשה** **איסורא** **ולא** **ממונא**.
וא"ת היאך עבד משתחרר בשטר לאבא שאלו אם לא יפקירונו תחלה דמה אשה איסורא ולא ממונא אף כו' וכי מימא דלשון הכתוב בשטר כגון הרי את בן חורין הרי את לעמךנך הוי לשון הפקר^א אם כן לשמואל למה לי שטרא יפקירונו ועוד

דאפי' על ידי הפקר היאך משתחרר קטן לאבא שאלו^ב ואורי' דדוקא בקנין דמיתה דילפינן מאשה אמרי' איסורא ולא ממונא דומיא דאשה אצל שטר שכתוב בהדיא בקרא או חופשה לא ניתן לה (ויקרא יט) משוחררת בשטר לחודה' דמקרא מלא דיצר הכתוב^ג ועוד דאיתקש שטר לקנין כסף דכתיב (שס) והפדה לא נפדתה^ד ועיקר קנין כסף מפקיע ממון כדאמר הכא נתייאשתי מפלוני עבדי אין לו תקנה אלא בשטר אצל בכסף לא דפקע ליה כספיה מצי אפקריה:

אמר **דהן** **לא** **עשה** **ולא** **כדום**. פירש בקונט' משום דדברי שכיז מרע ככתובין וכמסורין דמו ליכא שהרי לא כוה כמוסר לגניו להקנותה לעצמה אלא בקנין זה נמכוון לשחררה והרי הוא טעות ולא שייך להוכיז כאלו מתנת שכיז מרע דהויא ליה צמקתא ולמנואי לקיים דברי המת איכא לדמויי אם היה כמוסר לגניו:
משום **דהוה** **לא****יה** **כציו** **שר** **מקנה**. אצל אם היה כליו של קונה היתה זוכה עצמה בחליפין דתני' בהדיא צ"פ דקידושין (דף כג:) דעבד כנעני נקנה בחליפין משום דחליפין דמו לכסף וכל היכא דכסף קני חליפין נמי קני לבד מאשה משום דצפחות משוה פרוטה לא מקניא נפשה כדאמר גריש קדושין (דף ג.) ומכאן יש להוכיח דהלכה כרז דאמר צכליו של קונה צפרק הזכז (צ"מ מו:) ועוד אמרינן הסם צמנא דכשר למקנייה ציה לאפוקי מדליו ולא דמי להא דאמר צפרק המגרש (לקמן פה:) דאתקין ^ה רבא מיומא דנן ולעלם לאפוקי

הלכה כר' שמעון ורב יוסף בר חמא א"ר יוחנן א"ר יאון הלכה כר' שמעון אשכחיה רב נחמן בר יצחק ^ו לרבא בר שאילתא דהוה קאי אפיתחא דבי תפלה א"ל הלכה או אין הלכה א"ל אני אומר אין הלכה ורבנן דאתו ממחוזא אמרי אמר רבי זירא משמיה דרב נחמן הלכה וכי אתאי לסורא אשכחתיה לר' חייא בר אבין אמרי ל' אימא ל' איזי גופא דעובדא היכי הוה אמר לי דההיא אמתא דהוה מרה שכיב מרע אתיא בכיא קמיה אמרה ליה עד אימת תשתעביד ותיזיל ההיא איתתא שקל כומתיה שדא בה אמר לה זיל קני הא וקני נפשיך אתו לקמיה דרב נחמן אמר להו לא עשה ולא כלום מאן דחזא סבר משום דהלכה כר' שמעון דולא היא אלא משום דהוה ליה כליו של מקנה אמר רב שמואל בר אחיתאי אמר רב המנונא סבא אמר ר' יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב המנונא הלכה כר' שמעון ולא היא אין הלכה כר' שמעון אמר ר' זירא אמר ר' חנינא אמר רב אשי אמר רבי עבד שנשא את בת חורין בפני רבו יצא

השולח פרק רביעי גימין

צפירוש שמיע **לך**. מרבי יהושע בן לוי: **מאי כללא**. מאיזה כלל יש לי ללמוד דקציעות מינאי מכללא שמיע לך: **נתייאשתי**. לשון הפקר הוא: **אין** **לו** **סקנה**. צבת ישראל ולא בשפחה שהרי משוחרר הוא קלמ ואינו גמור: **מה אשה**. אם הפקירה בעלה לא התירה לינשא לאחר צכך עד

שיתן גט: **וקא דייקם מינא**. כיון דרבי מאשה יליף לא איירי רבי אלא צמפקיר עבד גדול שיש לו יד לקנות עצמו ומשהפקירו אין לו עליו אלא איסור אצל לא ממון כאשה זו שגט שלה אינו צא להפקיע ממון שיש לו עליה אלא איסור. אצל בעבד קטן לא איירי רבי דלאו דומיא דאשה הוא דאיכא דררז דממונא עליה וצדידיה סצירא ליה דיט לו תקנה בשפחה דלא קנה עצמו בהפקר: **ואי מכללא**. ילפינא מאי קשיא לך צגוה דאצטריך לך למיצעי צפירוש או מכללא: **אמר ליה**. אי מכללא שמיע לך לאו שפיר דייקת: **דוק מינה להאי גיסא מה אשה צין גדולה צין קטנה**. התרתה צגט אף מפקיר עבדו דאיירי ציה רבי צין גדול צין קטן קאמר ודומיא דאשה הוא להך גיסא: **אין** **לו** **סקנה** **אלא צשטר**. כאשה. השתא משמע דעבד אינו ניתר אפי' צפדיון: **או צכסף** **או צשטר**. תקנתו של עבד דהא איתקוש צדיון כסף לשטר^א דכתיב^ב והפדה לא נפדתה או חופשה וגו': **והאי**. דאפקריה: **פקע** **ליה כספיה**. ומעתה אין לו תקנה אלא צשטר: **ולאפוקי מהאי סנא**. הא דאמרנין עבד ניתר צכסף לאפוקי מהאי סנא: **יכול** **יהא כסף גומר**. שחרורה כל להפקיע מידי איסור: **אורעה** **לך הפרשה**. כל מקרא הפרשה אורעה וסויימי' ללא חופשה מדלא כתי' צסיפא לא יומתו כי לא נפדתה או חופשה אלא כי לא חופשה ש"מ כי נפדתה נמי לא יומתו דאין בקידושין משום אשת איש הואיל ולא נכתב לה גט שחרור וה"ק קרא והפדה לא נפדתה פדויה ואינה פדויה הנחרפת לאיש כגון שפחה כנענית חליה שפחה וחליה צת חורין המאורסת לעבד עברי שהוא מותר בשפחה וצבת חורין הצא עליה צאשם דאי לא נפדתה כלל אין כאן אשם ולכך הוצרכה פדיה ולא משום דאי נפדתה לגמרי יהו קידושיה קדושין והצא עליה צמיתה דמדכתב סיפא לא יומתו כי לא חופשה משמע אורעה דין מיתתה צחיפוש השטר ואפילו נפדתה כולה צלא שטר אין צה מיתה והא דכתיב לא נפדתה רצותא אשמענין דאע"ג דלא נפדתה כולה אלא חליה איכא אשם: **גומר צה**. מוציאה לגמרי צין משעבוד צין מאיסור: **ואין כסף גומר צה**. דאינו מוציא אלא מידי שעבוד אצל לא מידי

איסור שפחה שיהו קדושין תופסין צה: **דצי ספלה**. צית הכנסת: **אמר** **לו** **אני** **הייטי** **אומר** **אין** **הלכה** **ורצנן** **דאסו** **כו'**. נחלקו עלי ואמרו דר' זירא משמיה דרז נחמן אמר הלכה: **וכי אסאי**. אלא לסורא אשכחתיה כו': **אימא** **לי** **איזי** **גופא** **דעובדא**. דרז נחמן דשמעינן מינה דאמר הלכה היכי הוה: **שקל כומתיה**. כוצעו: **מאן דחזא**. סצר משום דהלכה כרבי שמעון שהיו סצורין שאלו חליפין הן בקנין סודר דקונה ככסף דכתיב שלף איש נעלו (רות ד) ולא אמר כלום דרז נחמן להמירה לישראל קאמר כר' שמעון אצל מידי שעבוד יאלת: **ולא** **היא**. הא דאמר לי דרז נחמן אמר הלכה אלא אין הלכה קאמר כדאמינא מדעתאי ^ו אף מידי שעבוד לא יאלת: **דהוה** **ליה כליו של מקנה**. וקי"ל צפרק הזכז (צ"מ מו:) דהלכתא כרז דאמר צכליו של קונה. ומשום דברי שכיז מרע ליכא שהרי לא כוה כמוסר לגניו להקנותה לעצמה צמתנת שכיז מרע אלא בקנין זה נמכוין לשחררה והרי הוא טעות:

מסורת הש"ס

א) נשבת לבו: וע' צרכות ט.
וה"נ, צ) נלקמן מא:
מגינה ד. קדושין כב,א.
א) נלעיל לח: נקמן כב,א.
ד) נלקמן מא: א) ס) ויקרא יט, א) ציל ובהא אף.
רש"ש, ו) צ"ב או חופשה לא ניתן לה. מלא הירועים, א) נרש"ל ל"ג רבא ועי' נקמן פה: מ"ש עה"ג,א).

תורה אור השלם

1. ואיש כי ישבב את אשה שכבת זרע ודוא שפחה נחרפת לאיש והקדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תוקיה לא יומתו כי לא חפשה: ויקרא יט כ

גליון הש"ס

גב' אמרו לפני רבי אפר בתריאשתי. ע' צ"ק דף סו ע"א מוס' ד"ה כיון דכאסורא:

הגהות הב"ח

א) גב' אשכחיה רב נתמן בר יצחק לירבה בר שילת דהוה קאי:

מוסף רש"י

לה לא מאשה. כתיב הכא (דברים מד) וכתב לה, וכתיב הסם (ויקרא יט) או חפשה לא ניתן לה (וחגיגה ד). אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא. אם מלא אדם שהוא נתון לו כסף על מנת שאין לנעליו רשות צו (דעיר דל) כשם שרשאין למוכין לאחרים קי הס רשאים לקבל הכסף מיד העבד עצמו בתורת מכירה (לקמן צב). מפני שהווא כמוכר לו. לעבד עצמו כשם שהוא יכול למכור לאחרים וצלבד שיתם דרך מקח וממכר ולא דרך צדיון (ועיר דלח).